

PERICOLUL PRACTICĂRII OCULTISMULUI ASUPRA SĂNĂTĂȚII MENTALE, ÎN MEDIUL URBAN

dr. Adrian Majuru

Vrăjitori, ghicitori, chiromanți, astrologi, prezicători și mulți diverși șarlatani se erijează în ultimii cinsprezece ani ca salvatori de vieți și destine nefericite. Demersul de față readuce în actualitate o temă similară prezentată pe larg în anul 1938 de doctorul Nicolae Minovici, în Revista de Medicină Legală.

Se constată adesea o recrudescență adesea insistentă a magiilor subterane, manevrate cu abilitate de indivizi dubioși, semianalfabeți în cele mai fericite din cazuri, indivizi care manipulează nefericiri colective, escrocând speranțe iluzorii în mai bine.

Societatea urbană românească a preluat fără ezitări toate elementele mitologene ale spațiului rural, le-a îmbogățit și diversificat ca întrebuințare. Lumea venită de pretutindeni, în căutarea sorocului, cu prăbușiri urmate unor izbânde trecătoare, boli nedorite, venite pe negândire sau neașteptate, pedepse divine, sortiri anticipate, toate sunt la un loc monedă de schimb între cei care caută un răspuns și aceia care pretend că-l oferă.

În spațiul occidental, ocultismul derizoriu a fost în mare parte excavat, cel puțin din punctul de vedere al rapoartelor medicale, sociologice și antropologice publicate; lumea cunoaște iar spațiul public reacționează împotriva șarlatanismului. În spațiul românesc, pepetuu tranzitiv și bulversat, nefericirile de tot felul abundă coabitând cu o adevărată psihoză colectivă, alergând asiduă către o scăpare, un răspuns, un capăt de drum. Din păcate, primul episod care este parcurs în astfel de probleme se consumă la marginea societății, prin intermediul unor personaje culpabile penal, numite cel mai ades „renumita vrăjitoare”.

Pericolul social al practicării ocultismului derizoriu, prost sau deloc înțeles reprezintă una din cauzele determinante ale multor afecțiuni psihice.

Literatura de specialitate privind acest tip de cercetare este la început de drum în spațiul românesc. În afară de medicină, etnologie și antropologie, nu sunt alte domenii care să se preocupe de acest fenomen social periculos: manipularea credinței colective de către șarlatani erijați în vrăjitori sau tămăduitori.

Persistența în timp a realităților legate de înșelarea credinței și speranței colective, este cauzată de existența anticipată a unor eșafodaje imagineare alimentate de perpetua simbioză dintre rural și urban. De fapt, putem vorbi, la nivelul preocupărilor privind mentalitățile și comportamentele, de un urban ruralizat și ruralizant. Ruralul, cu bagajul său mitologic variat și variabil de la o regiune etnografică la alta, este întâlnit și azi în habitatul restrâns al lumii urbane. Cu precădere în suburbiile orașului, unde coloniștii veniți din toate zonele țării au adus cu ei superstițiile specifice arealului lor cultural. Se produce astfel un sincretism de credințe care nu se întâlnește în sfera ruralului, deoarece acolo invocarea

magicului este decantată de ritualurile specifice zonei. Superstițiile țăranilor deveniți peste noapte orașeni au fost preluate și îmbogățite de bagajul mitologic existent deja în interiorul comunităților hindo-gitane de la periferiile orașului. Coabitarea socio-culturală dintre țăran și țigan, la marginea orașelor românești, a determinat dezvoltarea fenomenului subcultural al ocultismului periferic, derizoriu.

Acesta este alimentat în subteran de structurile imaginarului mitologic milenar: pentru poporul român, farmecele, vrăjile, blestemele sunt o prezență continuă de la naștere la moarte. Tot ceea ce nu poate fi explicat sedatorează „acțiunii răuvoitoare a unor ființe omenești vrăjitorii și vrăjitoarele, fermecătorii și fermecătoarele.”

Potrivit credinței poporului român despre vrăjitori, „aceștia lucrând cu vorba și cu fapta, pot trimite asupra omului tot felul de necazuri și mai ales tot alaiul de boli de care cu greu, cu mare greu, se poate scăpa. Fie că au păturns tainele magice ale naturii, fie că și-au vândut sufletul diavolului, ca să le vină într-ajutor, puterea lor de a face rău oamenilor e nemăsurat de mare.”

În imaginarul popular românesc, vrăjitorii și vrăjitoarele „sânt priviți ca niște oameni fără de lege, lepădați de Dumnezeu, care au de-a face mai mult cu spiritele necurate, pentru că ei, în vrăjile ce le rostesc, în loc să se adreseze lui Dumnezeu, ființa supremă și atotputernică, (...) își iau de cele mai multe ori refugiul la spiritele cele necurate sau la niște ființe mitologice, ca acestea să le dea ajutorul trebuincios și să le împlinească dorința.” Spre deosebire de vrăjitori, „fermecătorii nicicând nu-și au refugiul la vreun spirit necurat sau la vreun ființă mitologică, ci ei de regulă se adresează la Maica Domnului, ca aceasta să le dea ajutorul necesar, sau la niște obiecte, bunăoară cu e apa și roua(..). Obiectele ce se întrebuințează de fermecători sânt în genere cât se poate de curate, mai ales însă plante mirositoare, și au drept scop mai mult de a atrage, a fermeca, a fura mințile cuiva ca pe urmă să iubească sau să vorbească numai cu acela care i-a făcut pe dragoste, nicidecum însă a-l nenoroci.”¹

Care ar putea fi diferența dintre vrăjitor și fermecător? Un posibil răspuns este dat de un țăran din Baia (Transilvania): „Sânt babe care fac farmece, și numai Dumnezeu le poate distruge. De vreme ce ne putem apăra prin descânțece, ori prin rugăciuni la biserică, plătind liturghii și dând pomană la săraci. Ca să te faci vrăjitor, trebuie să te prezinți tovarăș cu dracul, și atunci capeți atâta putere, că poți face să „înghețe și apa în mijlocul verii. Vrăjitorii lucrează fiecare în viziunea lui, iar, dacă se adună, se duc la hotare. Vrăjitorii se servesc de dracul, iar dintre animale se servesc de câine pentru deochi, și de gânsac pentru fapt.”² Ceea ce face un vrăjitor, numai un alt vrăjitor mai poate desface. Satele românești sunt încă bogate într-o faună umană de babe tămăditoare, moașe, vraci, care cunosc leacuri „băbești”, „din bătrâni”, pentru tot felul de boli și neajunsuri „lumești”.

Demersul nostru este inersat de expansiunea ruralului și afișarea lui în false calități și cunoștințe, la periferia lumii urbane. În lumea hindo-gitană, diferită de cea rural românească, s-a conturat întotdeauna un peisaj imaginar malefic, vecin cu „nefărtatul” și

¹ Aurel Candrea, *Folclorul medical comparat. Privire generală. Medicina magică*. Ed. Polim, Iași, 1999, p.193.

² Ibidem, p.194.

care se manifestă prin puterea acestuia. Pe când „baba” satului rezolvă neajunsuri individuale sau colective cu ajutorul leacurilor naturale, al descântecelor și ritualurilor cunoscute și acceptate de comunitate în astfel de circumstanțe, vrăjitoarea hindo-gitană manipulează prin cu totul alte ritualuri moștenite în cadrul șatrei sau al sălașului, și aduse din spații culturale străine Europiei. Magia neagră, maleficiile vrăjitoarelor de profesie sunt folosite pentru a distruge și nu a vindeca, singura preocupare fiind îmbogățirea ilicită pe suferințele fizice dar mai ales psihice ale celorlalți, de obicei ne-gitani. Se poate considera, chiar și ca o reacție socială a comunității hindo-gitane, față de majoritari, impunând distanță, teamă, respect prin acțiunea maleficiilor vrăjitoarești.

Radu Mărculescu povestește despre puterea „țigăncii Tirtirica” dintr-un sălaș țigănesc al anilor '30, vecin cu Speriețeni-Dâmbovița. Povestea se referă la o invazie neobișnuită de rozătoare care inundase practic chiar și casele de locuit. Deratizarea și măsurile „populare” nu au dat roade și atunci este chemată în „ajutor” țigancă Tirtirica. Aceasta a cerut să fie lăsată singură toată noaptea, în hambar, și nimeni să nu îndrăznească să privească ce face ea, printre crăpăturile scândurilor căci va rămâne strâmb sau orb. Zis și făcut. Nimeni nu a putut afla ce a făcut Tirtirica dar, în zorii zilei care a urmat, familia Mărculescu și angajații moșiei „Mărculeasa”, au privit cu uimire cum șobolanii plecau încolonați ca la armaată, spre șoseaua națională din apropiere. Mii de rozătoare s-au deplasat astfel în afara satului și de-a lungul șoselei, uimind vecinătățile pe care le-au traversat. Tirtirica a spus că rozătoarele au fost „trimise” de cineva și nu a fost o invazie determinată de vreun spor demografic în rândurile lor.

Potrivit antropologiei și etnologiei, „nu este socotit vrăjitor oricine vrea. Pentru aceasta, trebuie să fii recunoscut capabil să arăți originile puterii pe care le pretinzi că o deții și totodată să faci dovada eficacității tale după modalități de apreciere admise în mod obișnuit.”³

Puterile vrăjitoarești „cel mai adesea sunt dobândite”, iar în unele cazuri sunt „uneori înnăscute”. Transferarea puterii vrăjitoarești „nu e ca un cântec pe care-l fredonează toată lumea. Despre asta nu trebuie să sporovăiești.”⁴

Inițierea în vrăjitorie se derulează treptat, în familie (șatră, sălaș sau clan). În termeni tehnici dar și reali, orice inițiere „transformă literalmente omul, dându-i alte mijloace de cunoaștere, de percepție și deci de acțiune asupra lumii. Aceasta angajează întreaga existență a individului: trecutul, prezentul, viitorul său, în măsura în care toate referințele sale vor fi repuse în discuție, deoarece căutarea puterii se efectuează prin trecerea la „anormal”.⁵ În adevărata vrăjitorie, „cel care nu are forță poate să moară”, dar în cazul simulărilor foarte numeroase la periferia orașelor românești observăm variate ritualuri-surogat, după imaginația și fantezia vrăjitoarelor de mahala. Ziarele abundă în reclame și anunțuri care se

³ Dominique Camus, *Puteri și practici vrăjitoarești. Ancheta asupra practicilor actuale de vrăjitorie*, ed. Polirom, Iași, 2003, p.25.

⁴ „ (...) Două moduri de dobândire sunt cunoscute. Fie vrăjitorii moștenesc puterea, care este așadar transmisă în familie, fie învață aceste puteri de la alți vrăjitori cu care nu au nici o legătură de filiație.” Dar, „cu cât numărul inițiaților într-o putere crește, cu atât noțiunea de secret își pierde valoarea. Elementul misterios, necunoscut, legendar al puterii este dintr-o dată amenințat.” Ibidem, pp.39-40.

⁵ Ibidem, p.42.

întrec în a prezenta pe „adevărata regină a Magiei Albe”, de fapt, destul de colorată. Potrivit etnologului Dominique Camus, „vrăjitorii care au recurs la acest gen de anunțuri vin în general de departe, nu au nici o legătură cu mediul și nu sînt predispuși la întâlniri. Ei nu au, la drept vorbind, reputație și caută să-și constituie prin intermediul presei un capital magic.” Mai mult, printr-o astfel de publicitate, uneori agresivă, „șarlatanul propune să se laude excesiv și să proslăvească rețete pentru care nu posedă cheile în măsură să le facă active, dar pe care se străduiește să le transforme în putere.(...) Toți vrăjitorii îi descriu pe un șarlatan ca pe unul care se laudă prin publicitate pentru a dobîndi o clientelă pe care nu o cunoaște și care se va înprospăta mereu, grație anunțurilor din ziare.”⁶

Ziarele de astăzi abundă în anunțuri pline de gratitudini de genul „cu respect deosebit mii de mulțumiri celebrei tămăduitoare Atena. M-a ajutat în privința căsătoriei mele cu Diana care mă ura. Eugen. București” etc.⁷ Bietul băiat este nevoit să repete anunțul pe banii lui pentru a-i face publicitate deja „celebrei” Atena. Acesta este cel mai întâlnit tip de reclamă publicitară din ultimii doi-trei ani. Aflăm de „vestita Trandafira” care poate fi contactată „în orice problemă” sau la fel de „vestita vrăjitoare Claudia”, cu „leacuri aduse recent de la muntele Athos”, sau de Irina „întoarsă din țările europene”, fiind „cea mai solicitată ghicitoare”.⁸ Se pare că „vestitelor” ghicitoare de mahala nu le mai priesc nici lectura alfabetului, nici leacurile autohtone; sunt mereu în goană pentru manipularea încrederii colective, se întorc de undeva: acest „undeva” legitimează magia și puterile. Dacă s-ar putea, s-ar face și călătorii interstelare, dacă nu cumva „muntele Athos” nu este, în realitate, muntele de gunoi din curte sau dealul din spatele casei.

În urmă cu peste 60 de ani, fantezia șarlatanilor de cursă lungă era mult mai variată. Iată cum se intitula unii dintre ei: „profet providențial”, „Eu sunt totul”, „Ghicitor egiptean”, „Cabalist”, „Spiritist-magic”, „Telepat-Astrolog”, „Sugestor-fizionom”, „Grafolog-Chiromant”, „Singurul Psiholog din România Mare”, „Savant Ocultist autorizat de somități marcante”, „Prezicătorul Curții Regale”, „Savantul filosof”, „Imperatorul Suprem al Destinelor, a uimit prin prezicerile sale toate continentele”, „Luminătorul spiritelor omenești”, „Purtătorul suprem de taine Dumnezeiești pe Pământ” etc.⁹

Doctorul Nicolae Minovici a avut ideea de a face o cercetare pe teren pentru a-i depista pe șarlatani și a face cunoscut fenomenul ocultismului derizoriu. Astfel, „Purtătorul de taine Dumnezeiești pe Pământ” era „aproape analfabet, întrucât cele cinci clase primare care sunt la baza edificiului cultural, nu vor putea permite decât celui inconștient să se intituleze „Luminătorul spiritelor omenești”. Apoi „Profetul Providențial” născut „într-o comună din apropierea Capitalei, nu dovedește prin activitatea lui, cât de mari sunt

⁶ (...) El inventează o calificare și va încerca să o facă recunoscută: Adevăratul vrăjitor nu inventează nimic, fiindcă el cunoaște limitele puterilor sale. Șarlatanul nu le cunoaște, căci el forțează toate limitele pentru a-și da greutate. Este un profesionist al invenției și al supralicitării în raport cu puterile recunoscute” ibidem, p.50.

⁷ România Liberă, nr.3226, vineri 27 octombrie 2000. Din același ziar mai aflăm de o „regină a magiei albe” care „venită de curând din Spania, cu leacuri pentru orice domeniu cu garanție în termen de nouă zile, lungă și dezleagă cununii, argintul viu” etc.

⁸ România Liberă, nr.3225, joi, 26 octombrie, 2000.

⁹ Nicolae Minovici, Despre pericolul social al practicării ocultismului, Revista de Medicină Legală, septembrie 1938, București, p.9.

naivitatea și simplitatea în sufletul acelora, care merg să-l consulte.” A renunțat datorită eșecurilor, la calitățile de „ghicitor egiptean”, „sugestor și fizionom” pentru a deveni peste noapte „Grafolog-Chiromant”. Totuși, „oricine își poate închipui câtă grafologie pot face aceia care, de abia pot să scrie și să citească.” Numitul „Profet Providențial” cere cu insistență Poliției „să-i tragă la răspundere pe toți și pe toate ce sunt imitatori, scamatori, acești mișei cu reclame similare, nu sunt altceva decât o plagă otrăvitoare în poporul român.”¹⁰

Aceasta ne reamintește conflictul dintre nu mai știm câte „regine ale magiei albe” de azi care se ocărau una pe alta supra autenticității puterii lor. Mass media a prezetat în felurite chipuri dialoguri de genul „eu sunt adevărata regină” sau „prințesă” sau „fiică” a nu mai știu cui.

Originală rămâne desconspirarea „renumitului profesor indian Sady Faim” care „descoperă orice boli”, având la activ „înalte studii”, după ce „a vizitat șapte state”, vorbind practic „orice limbă”, după ce în prealabil „a trăit mult în India și a făcut ocolul pământului și știe și cunoaște toate.” Culmea ironiei, „renumitul” profesor indian, consideră că „poporul trebuie luminat”, dar atenție, „feriți-vă de cărturărese care neputând trăi cu vechea lor ocupație se fac singure ghicitoare fără a cerceta oarecare cărți științifice.”

Renumitul „Sadi Faim” s-a dovedit a fi originar din Brăila, iar discuția avută cu el a fost „într-o limbă românească plină de greșeli de gramatică”, ceea ce nu l-a împiedicat să vorbească despre „problema luptei pentru existență”. Profesorul „Sadi Faim”, indian savant și celebru, a avut o mamă spălătoreasă și culmea, cărturăreasă în Brăila care „l-a inițiat în mister”, iar numele și l-a împrumutat de la un turc, pe care l-a cunoscut la Constanța.

Mult ridicol și stupid descoperim și în anunțurile de astăzi unde legitimitățile sunt absolut grotești: vrăjitoarea Mihaela a fost băgată în seamă „de Ion Țugui la Tele 7 abc”¹¹; la fel de vestită este „vrăjitoarea Dulceața” care a fost „invitată de Chestiunea Zilei, la Pro TV”¹².

Nici „vrăjitoarea Trandafira” nu se lasă mai prejos și face cunoscut că a fost „invitată în emisiunea Viața bate filmul”¹³. Ei bine, pentru a rezolva definitiv problema, aflați onor că „vrăjitoarea „Beatris” a apărut la toate posturile de televiziune”¹⁴, desigur, poate, la cele virtuale. Pe când „doamna Simona reîntoarsă curând din India”¹⁵, are ceea ce au toate celelalte la un loc.

Dar ce spuneți de Diana, „vrăjitoarea din Lileci-Ialomîța”, căci „descântecul ei are valoare de laser”, și „face minuni pe loc”¹⁶.

Doctorul Nicolae Minovici semnaleză la timpul său „pericolul pe care îl reprezintă” toți acești șarlatani „pentru sănătatea publică”; și totuși, atunci precum și astăzi, ei sunt

¹⁰ Idem, pp.12-13.

¹¹ România Liberă, nr.3206, miercuri, 4 octombrie 200.

¹² România Liberă, nr.3209, sâmbătă 7 octombrie 2000. O altă vrăjitoare, „regină a Magiei Albe”, numita „Maria Cămpina” a fost și ea „invitată de onoare a domnului Florin Călinescu” (R.L., nr.3213, joi 12 octombrie 2000).

¹³ România Liberă, nr.3214, vineri 13 octombrie 2000.

¹⁴ România Liberă, nr.3217, marți 12 octombrie 2000.

¹⁵ România Liberă, nr.3216, luni 16 octombrie 2000.

¹⁶ România Liberă, nr. 3218, miercuri 18 octombrie 2000.

„autorizați de către organele Ministerului de Interne să-și exercite profesiunea de ghicitori”.¹⁷

Pentru că „limita între normal și anormal nu este tocmai ușor de stabilit, ea fiind chiar extrem de variabilă și tot atât de confuză”¹⁸, manipularea naivilor cu iluzorii ritualuri și rezolvări cu „viteză de laser”, face loc unor destine ratate care nu-și găsesc liniștea. Cine sunt de fapt clienții acestor șarlatani? Și de ce ajung aici? Potrivit etnologului Dominique Camus, fac apel la forța vrăjitorului „anumite persoane” care se simt neputincioase – de exemplu în fața unui șir întreg de necazuri tot mai mari sau a irumperii unui insolit brusc, brutal, grav – îi vor căuta pe cei despre care cred că au misiunea să intervină acolo unde orice acțiune întreprinsă de alții a eșuat.” Ca ultim recurs al unui suprem neajuns, vrăjitoria „ordonează și clarifică o situație pe care eșecuri succesive de interpretare și de acțiune obișnuit întâlnite în societatea noastră au făcut-o cu atât mai intolerabilă”.¹⁹

Determinant în alegerea drumului către vrăjitor este „dificultatea vieții cotidiene, presărată cu piedici mai mult sau mai puțin familiare”, care „poate să-i crească brusc, atingând un nivel al intolerabilului, al insuportabilului. Aceasta se întâmplă când toate elementele – componente ale unei situații normale – scapă atât omului, cât și oamenilor la care el face apel de obicei pantru a-l ajuta. Din acest moment, situația ține de domeniul anormalului.” Prin ce se „traduce” situația anormalului? Printr-o irumpere a nenorocirilor, prea importante și prea frecvente, pe care omul nu mai poate să o controleze și căreia nu-i poate prevedea sfârșitul.”²⁰

Societatea românească contemporană este destul de bulversată și neașezată în valorile normalului pentru a determina frustrări colective și suferințe individuale insuportabile. În perioada interbelică, se sublinia „forma atât de gravă pe care a lăsat-o practicarea vrăjitoriei, a ghicitoriei, într-un cuvânt, a tuturor variantelor ocultismului și pericolul social, pe care îl plămădesc prestidigitatorii naivității omenești, încurajați de presă și poliție (*astăzi și de multe posturi de televiziune*, n.m.), ne determină să arătăm care este latura patologică a unei asemenea probleme, menită să gangreneze, prin misticism oriental, sufletul colectiv și în mod cu totul special, sufletul poporului nostru.”²¹

Practica vrăjitoriei s-a dezvoltat pe fondul „nesiguranței zilei de mâine” și a „traumatismelor de tot felul” care au determinat o continuă „teamă morbidă nejustificată”. Astfel că, „practicarea ghicitoriei a devenit generatorul tuturor felurilor de psihoze”.²²

Aceeași opinie a împărtășit-o la 1877 și doctorul Alexandru Șuțu: „între persoanele incapabile de a suporta mahniri, vei găsi cei mai mulți alienați; între indivizii care se emoționează cu mare facilități, vei observa cea mai mare predispoziție la alienațiunea mintală.” Apoi, „deșteptarea prea timpurie la copil a unor idei intelectuale ce nu sunt în stare a le înțelege, sau care nu sunt în raport cu etatea lor”, poate dezvolta „maladii” pe când

¹⁷ Nicolae Minovici, op. cit., p.18.

¹⁸ Ibidem, p.20.

¹⁹ Dominique Camus, op.cit., p.217.

²⁰ Ibidem, p.63.

²¹ Nicolae Minovici, op.cit., p.20.

²² Ibidem, p.22.

„lipsa absolută de educație, în unele cazuri, direcția viciată în altele, (...) determină demența precoce.”²³ Dar și „emoțiile sociale și politice care provoacă teroarea și spaima, pot ocaziona alienațiunea mintală”²⁴, fapt care confirmă din nou faptul că o societate neașezată, generatoare de nesiguranță colectivă și individuală poate cauza nevroze.

Pe această structură neașezată, șarlatanii de tot felul pot cauza o adevărată „stare psihotică dintre cele mai grave, întrucât extazul, indiferentismul față de sine, ura contra oamenilor, distrugerea instinctului gregar, constituie după cum atâția autori au demonstrat-o, izvorul nebuniei și al crimei”. Iar șarlatanii ocultști, vrăjitoare sau ghicitoare, „în baza primitivismului lor”, consideră că pot prin anumite formule sacramentale, să supună voinței legile universului. În aceasta constă adevărata lor nebunie.”²⁵

Pe bună dreptate, „asemena maladie cu caractere sociale pune în mod imperios problema atât de importantă a profilaxiei sau a igienei mentale astfel că, în numele acestor două discipline medico-sociale, și conștiinței de misiunea noastră, protestăm cu toată energia, contra practicării – autorizată sau clandestină – a tuturor variantelor ocultismului.”²⁶

Primejdia constă în primul rând în „substratul paranoid al ghicitorilor și delirul lor de inducțiune, pe care aceștia îl exercită asupra clienților lor”, iar „pe un asemenea substrat organo-psihic (...) apare așa numitul sindrom de automatism mental, caracterizând pe indivizii al cărui centru superior (conștient) este mai mult sau mai puțin obnubilat.”²⁷

Doctorul Nicolae Minovici, în documentarea studiului său din 1938, „a procedat și la vizitarea a numeroase cabinete de specialiști – adevărate hrube ale înșelătoriei și minciunii – în care am fost izbit de starea mai mult decât rudimentară a apostolilor ocultismului.” Se pare că în nici o parte a lumii nu se poate specula naivitatea omenească cu atâta ușurință ca în țara noastră.”

Cine erau acești vrăjitori șarlantani în anii de după primul război? Nicolae Minovici afirmă că „mai toți sunt străini de neam”, „mai toți sunt mai mult sau mai puțin analfabeți”, fapt care nu-i împiedică „să se intituleze profesori, savanți, diplomați, „trimis al lui Dumnezeu”.” Statisticile ospiciilor din București de la acea vreme „ne demonstrează că din 300 de bolnavi alienați, 45 sunt victime directe sau indirecte ale vrăjitoriei”. Scopul lor este acela de a „sugestiona și a atrage vulgul, de a dezagrega lumea, care trăiește în stare de mediocritate de cultură, întrucât lumea intelectuală, în sensul adevărat al cuvântului, nu cade decât în mod excepțional victimă acestor exponenți ai șarlataniei.(...)”

În concluzie, toți acești șarlantani-vrăjitori, „prezintă o stare morbidă specială, în care predomină, în primul rând, halucinațiunea psihică, fenomen din seria automatismului mintal. Prin mecanismul inducțiunii, toți acești practicanți ai ocultismului ajung să realizeze prin clientela lor, nu numai cazuri clinice, dar și o adevărată psihoză colectivă, atât de periculoasă organizațiunii sociale.”²⁸

²³ Alexandru Șuțu, *Alienatul, în fața societății și a științei*, Noua Tipografie a laboratorilor români, București, 1877, p.49.

²⁴ Ibidem, p.53.

²⁵ Nicolae Minovici, op.cit., pp.23-24.

²⁶ Ibidem, p.24.

²⁷ Ibidem, p.27..

²⁸ Ibidem, pp.34-36

The Dangerous Effects of Occultist Practices upon the Mental Health, in Urban Environments

SUMMARY

„All these wizzards and witchcraft makers present a special morbid state, dominated mainly by psychological halluination - a phenomenon in the series of mental automatisms. By the mechanism of induction, all the ones practicing occultism not only make clinical cases out of their clients, but also generate real collective psychoses, very dangerous for the whole social organization”, wrote Alexandru Șuțu, quoted by the author who deals with an interesting and still up-to-date topic in the „metabolism” of the Bucharestan marginal society.